

Układ graficzny © CKE 2010

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2012

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 18 stron (zadania 1 – 30) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.
7. Barwną mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

MGE-P1_1P-122

Zadania 1.–9. wykonaj na podstawie barwnej mapy fragmentu Karkonoszy oraz własnej wiedzy.

Zadanie 1. (1 pkt)

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

Granica państwa przecina torfowiska.

Biały Potok jest prawym dopływem Łomnicy.

Maksymalna głębokość Wielkiego Stawu wynosi 20 metrów.

Zadanie 2. (2 pkt)

Na fotografii wykonanej w Karkonoszach przedstawiono fragment jeziora i schronisko turystyczne.

Na podstawie: www.karkonosze.pl

a) Podaj nazwy własne widocznych na fotografii obiektów.

jezioro

schronisko turystyczne

b) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Turysta wykonał zdjęcie, kierując obiektyw aparatu na

A. południe.

B. północ.

C. wschód.

D. zachód.

Zadanie 3. (1 pkt)

Turysta, który zamierza przejść niebieskim szlakiem ze schroniska Strzecha Akademicka (B2) do schroniska Dom Śląski (C3), podzielił trasę na dwa podobnej długości odcinki: Strzecha Akademicka – miejsce wypoczynkowe (B3) i miejsce wypoczynkowe – Dom Śląski.

Podaj wysokość n.p.m., na której znajduje się miejsce wypoczynkowe. Wybierz odcinek szlaku, na którego przejście turysta powinien przeznaczyć więcej czasu ze względu na większe różnice wysokości.

Wysokość miejsca wypoczynkowego m n.p.m.

Odcinki trasy (*podkreśl jeden*):

Strzecha Akademicka – miejsce wypoczynkowe miejsce wypoczynkowe – Dom Śląski

Zadanie 4. (2 pkt)

Na podstawie mapy podaj trzy walory przyrodnicze obszaru przedstawionego w polach A1 i A2, które zachęcają do wędrówki szlakami turystycznymi.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 5. (1 pkt)

Oblicz odległość w terenie w linii prostej między szczytem wzniesienia Kopa (C3) a źródłem strumienia Łomniczka (B3). Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Odległość w terenie km

Zadanie 6. (1 pkt)

Podaj przyrodniczą przyczynę zamykania zimą odcinka niebieskiego szlaku turystycznego między Kozim Mostkiem a schroniskiem Samotnia (pola B2, A2, B3).

.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.a	2.b	3.	4.	5.	6.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 7. (2 pkt)

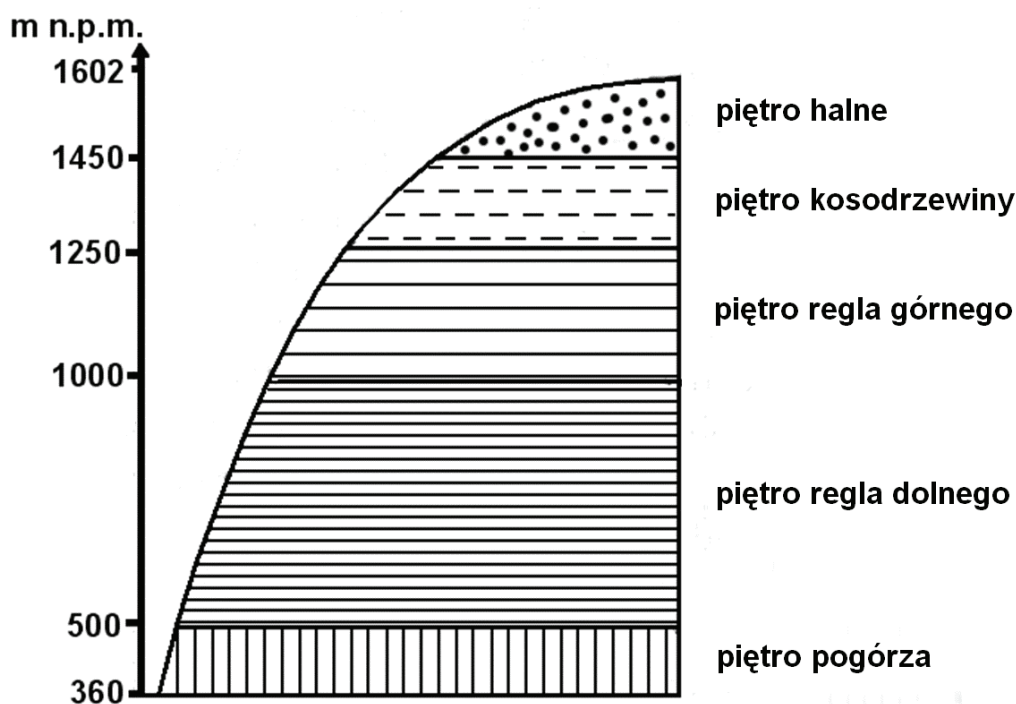
Karkonoski Park Narodowy odwiedza rocznie około 1,5 mln turystów.

Podaj trzy przykłady negatywnego oddziaływania turystyki pieszej na środowisko przyrodnicze tego parku narodowego.

1.
-
2.
-
3.
-

Zadanie 8. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono pionowy zasięg pięter roślinnych w Karkonoszach.

Na podstawie: A. Jahn (red.), *Karkonosze Polskie*, Ossolineum, Wrocław 1985

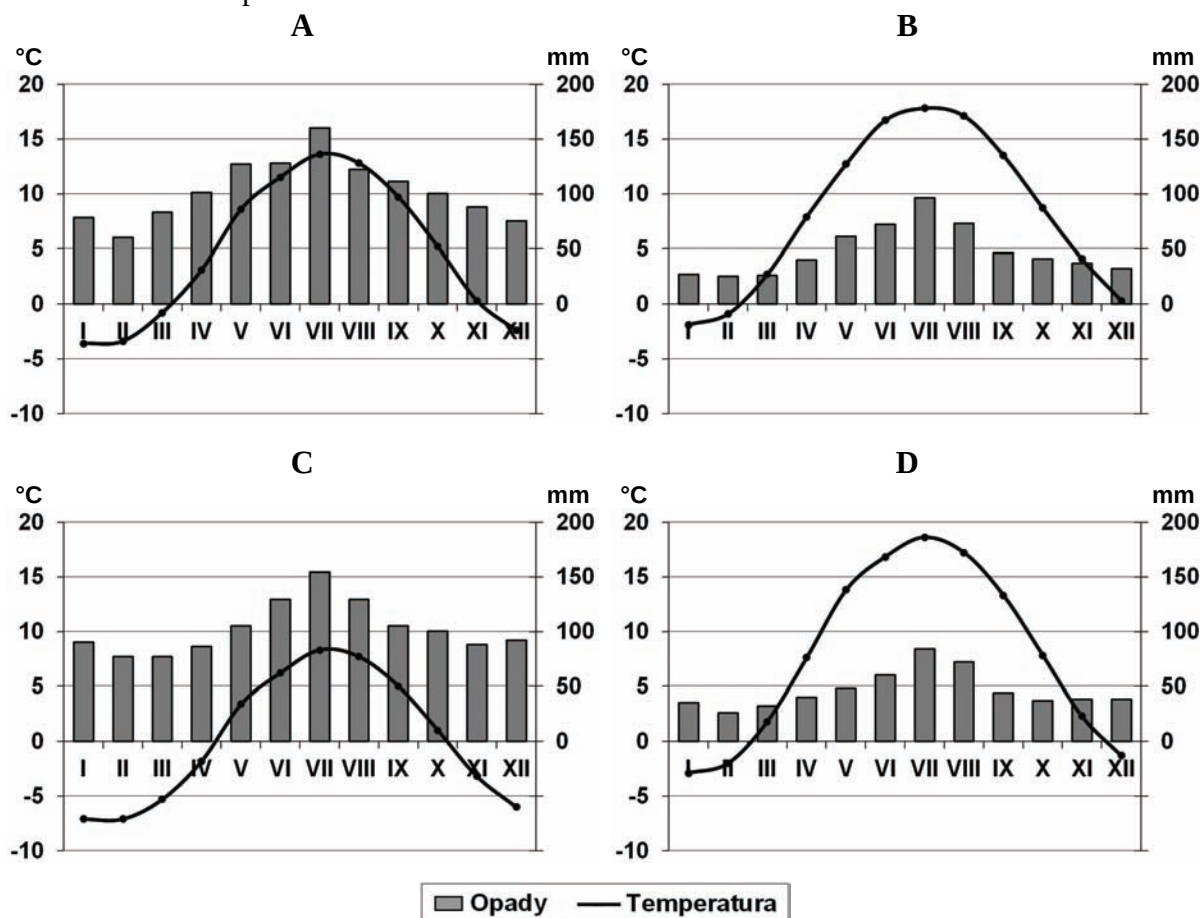
Na podstawie rysunku i mapy przyporządkuj właściwe piętra roślinne podanym miejscom. Uzupełnij zdania, wpisując nazwę odpowiedniego piętra roślinnego.

Miejsce o współrzędnych 50°46'N i 15°42'E znajduje się w piętrze

Złote Źródło (B3) znajduje się w piętrze

Zadanie 9. (2 pkt)

Na klimatogramach przedstawiono średnie miesięczne temperatury powietrza i sumy opadów atmosferycznych w Warszawie i we Wrocławiu oraz w dwóch miejscach w Karkonoszach – na Śnieżce i w Karpaczu.

Na podstawie: A. Jahn (red.), *Karkonosze Polskie*, Ossolineum, Wrocław 1985

a) Podaj litery, którymi oznaczono klimatogramy narysowane dla Śnieżki i Karpacza.

Śnieżka Karpacz

b) Uzupełnij zdanie, wpisując odpowiednią literę.

Najwyższa roczna amplituda temperatury powietrza jest w miejscu, dla którego klimatogram oznaczono literą

Zadanie 10. (1 pkt)

Przyporządkuj krainom geograficznym Polski charakterystyczne dla nich formy rzeźby.

1. Pobrzeże Koszalińskie
2. Pojezierze Mazurskie
3. Tatry

- A. doliny U-kształtne i jeziora cyrkowe
- B. jeziora przybrzeżne i mierzeje
- C. moreny czołowe i sandry
- D. wąwozy lessowe i gołoborza

1. 2. 3.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.	9.a	9.b	10.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 11. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono rozkład średniej rocznej sumy opadów atmosferycznych (mm) w Polsce w latach 1971–2000.

Na podstawie: A. Richling, K. Ostaszewska (red.), *Geografia fizyczna Polski*,
Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2005

- a) Uporządkuj miasta według rosnącej rocznej sumy opadów atmosferycznych. Wpisz w ramki odpowiadające im litery.

Miasta: A. Bielsko-Biała, B. Lesko, C. Olsztyn, D. Poznań, E. Zamość

Najmniejsza roczna
suma opadów

Największa roczna
suma opadów

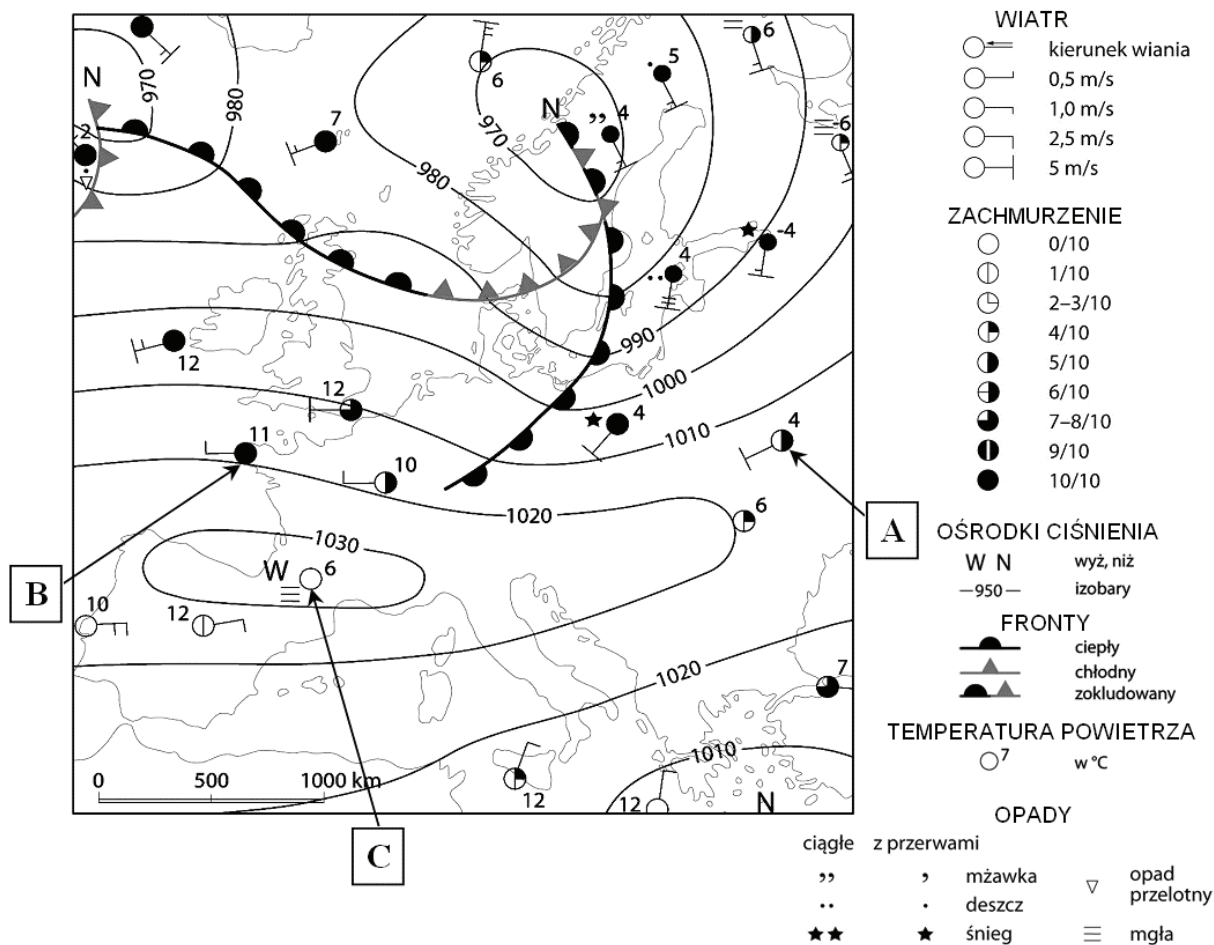
- b) Na podstawie analizy sumy opadów atmosferycznych wzdłuż linii A–B sformułuj prawidłowość dotyczącą zróżnicowania wartości rocznej sumy opadów w zależności od wysokości n.p.m.

.....

.....

Zadanie 12. (2 pkt)

Poniżej przedstawiono fragment mapy synoptycznej Europy.

Na podstawie: *Geografia – Materiały dydaktyczne*, płyta CD, Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z o.o., Warszawa 2006

Literami A, B, C oznaczono wybrane miejsca, w których są prowadzone obserwacje pogody.

a) Uzupełnij zdania. Wpisz odpowiednie litery oznaczające miejsca na mapie.

- Najwyższe ciśnienie atmosferyczne występuje w miejscu oznaczonym literą
- Najsilniejszy wiatr wieje w miejscu oznaczonym literą
- Mgła występuje w miejscu oznaczonym literą

Poniższe zdania dotyczą frontu atmosferycznego, który na mapie synoptycznej znajduje się przy zachodniej granicy Polski.

b) Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

Jest to front chłodny.

Po przejściu tego frontu w naszym kraju wzrosną temperatury powietrza.

Po przejściu tego frontu wiatr będzie wiał w Polsce ze wschodu.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.a	11.b	12.a	12.b
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 13. (2 pkt)

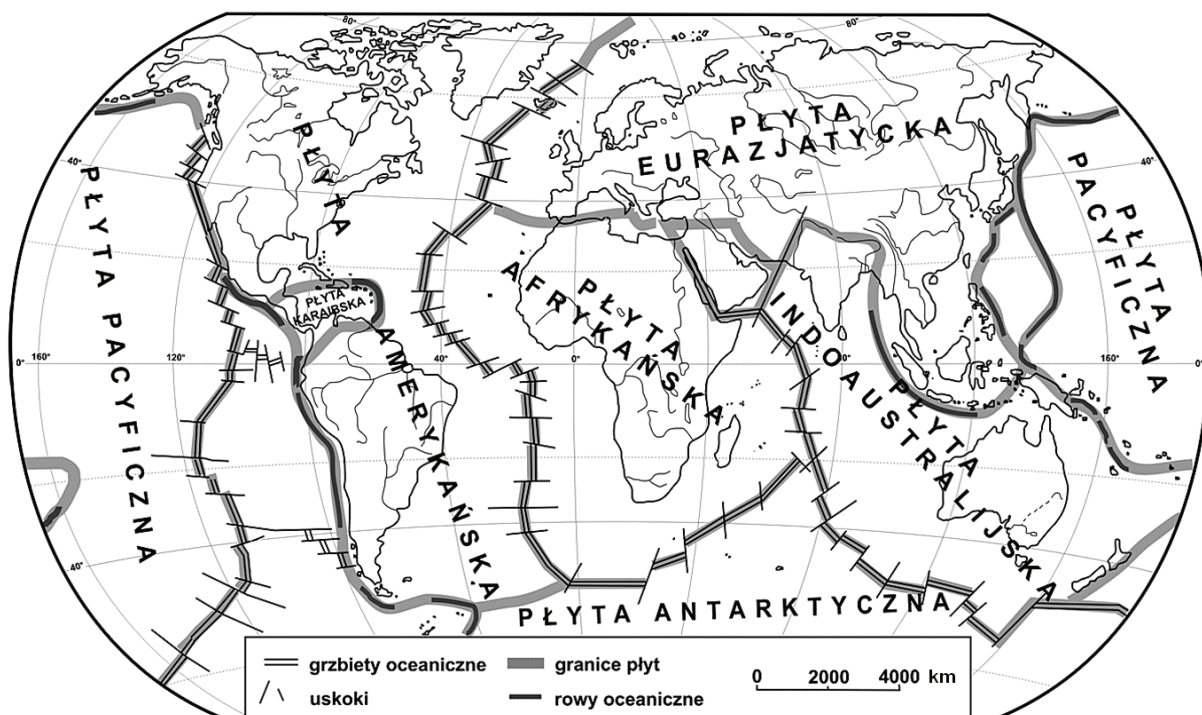
W kwietniu 2010 r. wybuchł na Islandii wulkan Eyjafjallajökul. W wyniku erupcji w atmosferze znajdowały się duże ilości pyłu wulkanicznego.

Podaj trzy negatywne skutki tego zdarzenia dla gospodarki wielu krajów Europy.

1.
2.
3.

Zadanie 14. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie płyt litosfery.

Na podstawie: A. Dylikowa, D. Makowska, T. Olszewski, *Ziemia i człowiek*, WSiP, Warszawa 1993

Wybuch Eyjafjallajökul na Islandii był konsekwencją przemieszczania się płyt litosfery.

a) Na podstawie mapy uzupełnij zdania.

Islandia jest położona na granicy dwóch płyt litosfery:

..... i
(wpisz nazwę) (wpisz nazwę)

Wybuchy wulkanów na Islandii są konsekwencją
(wpisz odsuwania lub podsuwania)

się płyt litosfery.

W legendzie mapy (na stronie nr 8) przedstawiającej rozmieszczenie płyt litosfery podano nazwy dwóch wielkich form ukształtowania powierzchni dna morskiego.

b) Wpisz do tabeli nazwy tych form oraz przyporządkuj każdej z nich odpowiedni opis wybrany z podanych poniżej. Wpisz do tabeli numer, którym ten opis oznaczono.

Opisy:

1. Przybrzeżna część dna morskiego łagodnie opadająca do głębokości około 200 metrów.
2. Zajmuje obszar dna oceanicznego o głębokości 5–7 tysięcy metrów i równinnej powierzchni.
3. Położone zazwyczaj pośrodku oceanu i opasujące całą Ziemię wzniesienia o łącznej długości około 60 tysięcy kilometrów.
4. Silnie wydłużone obniżenia dna oceanu o głębokości ponad 6 tysięcy metrów.

Nazwa formy ukształtowania dna oceanicznego	Numer opisu formy dna oceanicznego

Zadanie 15. (2 pkt)

Na fotografii przedstawiono fragment wybrzeża wyspy Rugia w Niemczech.

a) Podaj nazwę elementu wybrzeża morskiego oznaczonego na fotografii literą A oraz nazwę procesu, w wyniku którego ten element powstaje.

Element wybrzeża Proces

b) Opisz proces cofania się wybrzeża morskiego, którego charakterystyczne formy zostały przedstawione na fotografii.

.....

.....

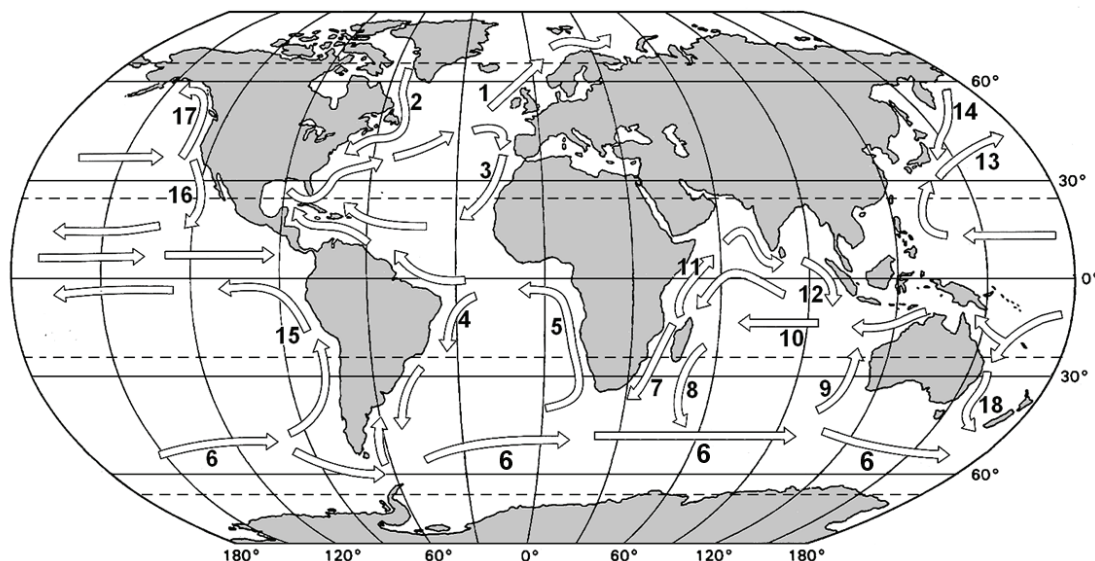
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.a	14.b	15.a	15.b
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Informacja do zadań 16. i 17.

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie najważniejszych powierzchniowych prądów morskich.

Zadanie 16. (2 pkt)

- a) **Uzupełnij zdania. Wpisz następujące określenia: rozmieszczenie lądów, siła Coriolisa, stałe wiatry.**

Przyczyna powstawania powierzchniowych prądów morskich – to

Ostateczny kierunek powierzchniowym prądom morskim nadają

i

Prądy morskie wpływają na średnią roczną temperaturę powietrza i roczną sumę opadów na wybrzeżach, wzdłuż których płyną.

- b) **Uzupełnij zdanie. Wpisz w wyznaczone miejsca numery dwóch prądów morskich, wybrane z podanych: 1, 2, 14, 17.**

Wzrost średniej rocznej temperatury powietrza i rocznej sumy opadów atmosferycznych powodują prądy morskie oznaczone numerami i

Zadanie 17. (2 pkt)

Analizując mapę, można dostrzec prawidłowości dotyczące kierunku powierzchniowych prądów morskich.

- a) **Uzupełnij zdanie. Wpisz w odpowiednie miejsca określenia wybrane z podanych: wschodnich, zachodnich, północnym, południowym.**

Prądy chłodne płyną na półkuli południowej wzdłuż wybrzeży kontynentów w kierunku

- b) **Podaj jedną cechę Dryfu Wiatrów Zachodnich, oznaczonego numerem 6., która wyróżnia ten prąd morski spośród pozostałych, występujących na obszarach oceanów położonych na południe od zwrotnika Koziorożca.**

.....

.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie miejsca nazwy krain geograficznych, gleb i formacji roślinnych wybrane z podanych poniżej.

Kraina geograficzna: Nizina Francuska, Nizina Zachodniosyberyjska, Pogórze Kazaskie, Sahara

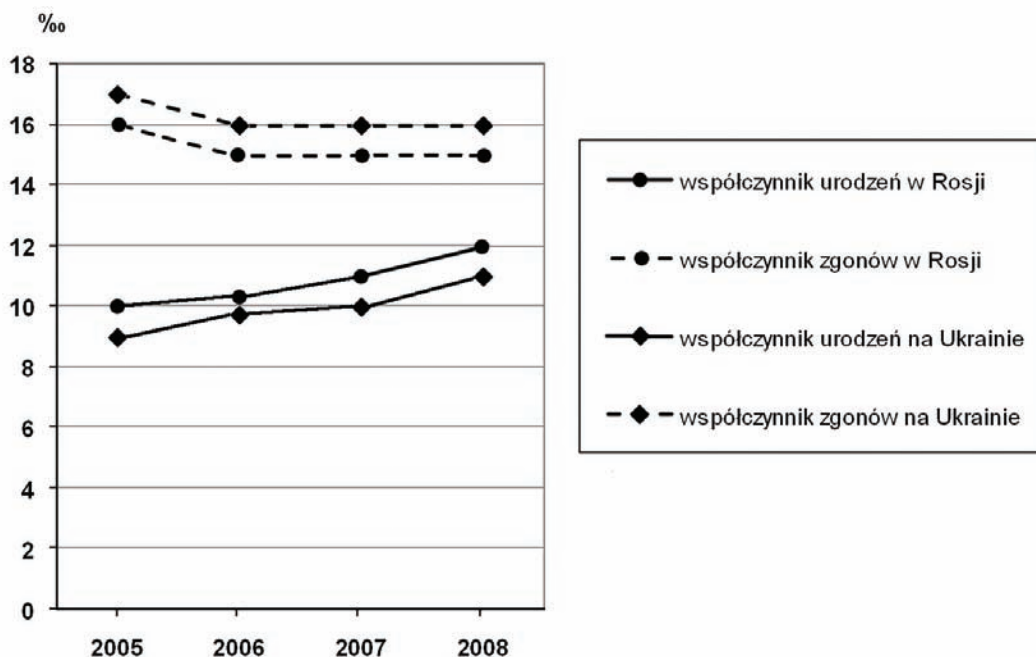
Gleba: brunatna, czerwonożółta gleba laterytowa, cynamonowa, inicjalna pustyń

Formacja roślinna: makia, wilgotne lasy równikowe, tajga, pustynia i półpustynia

Kraina geograficzna	Dominujący typ gleby	Formacja roślinna
Kotlina Konga		
	bielicowa	
		lasy liściaste i mieszane strefy umiarkowanej

Zadanie 19. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono wartości współczynnika urodzeń i współczynnika zgonów w Rosji i na Ukrainie w latach 2005–2008.

Na podstawie: www.data.worldbank.org

Na podstawie wykresu uzupełnij poniższe zdania.

- W Rosji w 2005 roku na 1000 mieszkańców urodziło się osób.
- W Rosji w 2007 roku na 1000 mieszkańców zmarło osób.
- Współczynnik przyrostu naturalnego na Ukrainie w 2008 r. wynosił ‰.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.a	16.b	17.a	17.b	18.	19.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 20. (1 pkt)

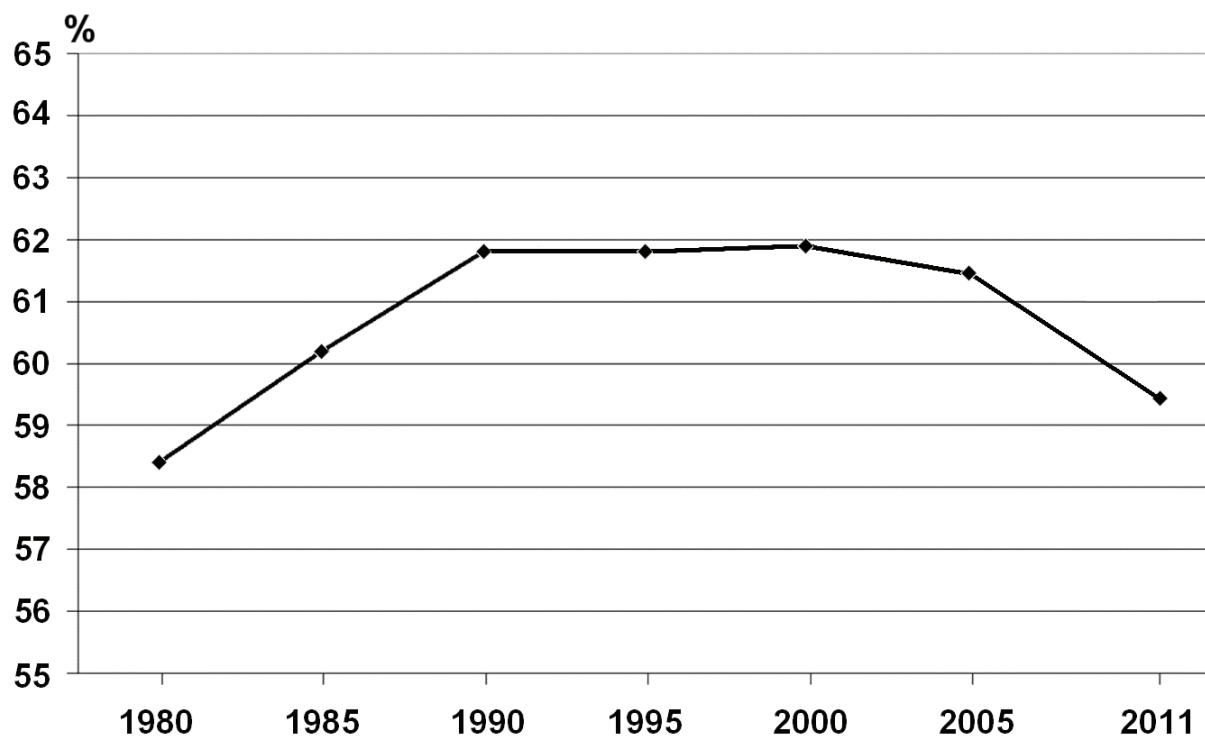
Kraje Europy Wschodniej po 1990 r. mają niższy przyrost naturalny niż w poprzednich dekadach drugiej połowy XX wieku.

Podaj dwie społeczne lub ekonomiczne przyczyny spadku przyrostu naturalnego po 1990 roku w krajach Europy Wschodniej, takich jak Rosja i Ukraina.

1.
-
2.
-

Zadanie 21. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono odsetek ludności miejskiej w Polsce w wybranych latach.

Na podstawie: Wyniki wstępne Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, GUS,
Rocznik Demograficzny 2011, GUS

Podaj dwie główne przyczyny przedstawionej na wykresie zmiany odsetka ludności miejskiej w Polsce po roku 2000.

1.
-
2.
-

Zadanie 22. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono strukturę wieku ludności Polski w % w latach 1990, 2000 i 2009.

Wyszczególnienie	1990 r.	2000 r.	2009 r.
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	29,6	24,4	19,0
Ludność w wieku produkcyjnym	57,5	60,8	64,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym	12,9	14,8	16,5

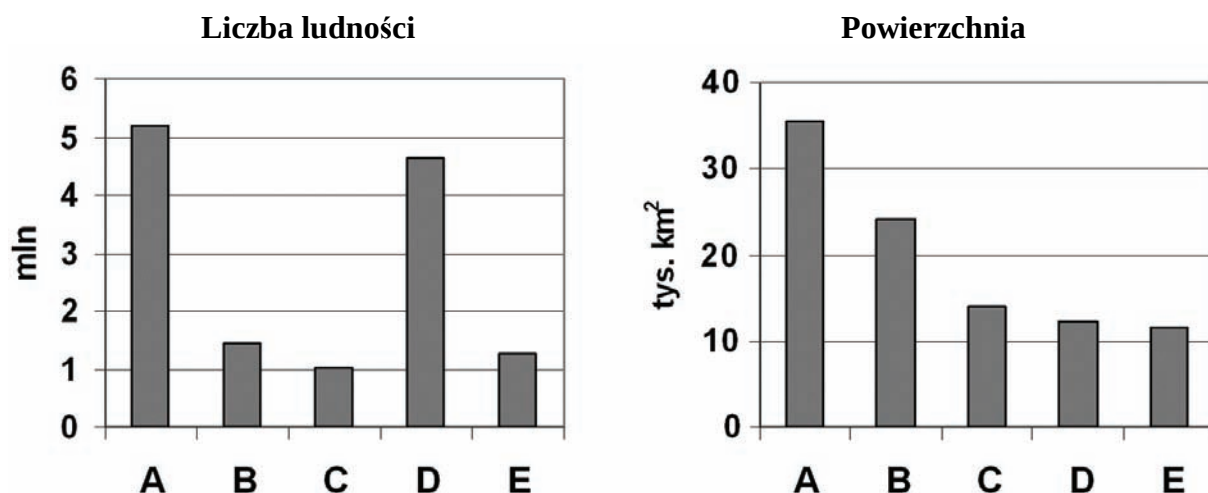
Na podstawie: *Rocznik Statystyczny RP 1998, Polska 2010*,
Mały Rocznik Statystyczny 2010, GUS

Podaj dwa argumenty uzasadniające, że zmiany struktury wieku ludności Polski po 1990 r. mogą być niekorzystne z punktu widzenia przyszłego funkcjonowania gospodarki naszego kraju.

-
.....
-
.....

Zadanie 23. (1 pkt)

Na wykresach przedstawiono liczbę ludności w 2010 r. oraz powierzchnię pięciu wybranych województw Polski oznaczonych literami od A do E.

Na podstawie: *Rocznik Demograficzny 2011*, GUS

Na podstawie analizy wykresów dokończ zdania.

Województwo o największej średniej gęstości zaludnienia oznaczono literą

Województwo o najmniejszej średniej gęstości zaludnienia oznaczono literą

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	20.	21.	22.	23.
	Maks. liczba pkt	1	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 24. (1 pkt)

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

1. W regionie Zatoki Meksykańskiej wydobywa się więcej ropy naftowej niż w regionie Zatoki Perskiej.
2. Większość światowej produkcji energii elektrycznej pochodzi z elektrowni ciepłych.
3. W Polsce głównymi surowcami energetycznymi służącymi do produkcji energii elektrycznej są ropa naftowa i gaz ziemny.

Zadanie 25. (1 pkt)

Przeczytaj poniższy tekst i wykonaj polecenie.

Elektrownie atomowe wracają do łask. Na świecie buduje się 29 takich elektrowni. Coraz to nowe kraje deklarują, że zbudują kolejne. Powiększa się grupa krajów czerpiących energię z atomu. Po katastrofie w Czarnobylu w 1986 r. wiele krajów, także Polska, wstrzymało budowę elektrowni jądrowych.

Wzrost cen węgla i gazu, a przede wszystkim obawa przed globalnym ociepleniem wywołanym emisją CO₂ sprawiają, że zwolennicy energii jądrowej zachęcają do budowy elektrowni atomowych.

Najwięcej energii potrzebują dwa azjatyckie kolosy – Chiny i Indie. Skala planowanych inwestycji jest imponująca – dziś zaledwie 3% energii w Indiach pochodzi z atomu. Ale powstaje tam siedem nowych reaktorów – w 2022 r. będą produkować 10% energii, w 2052 r. aż 26%.

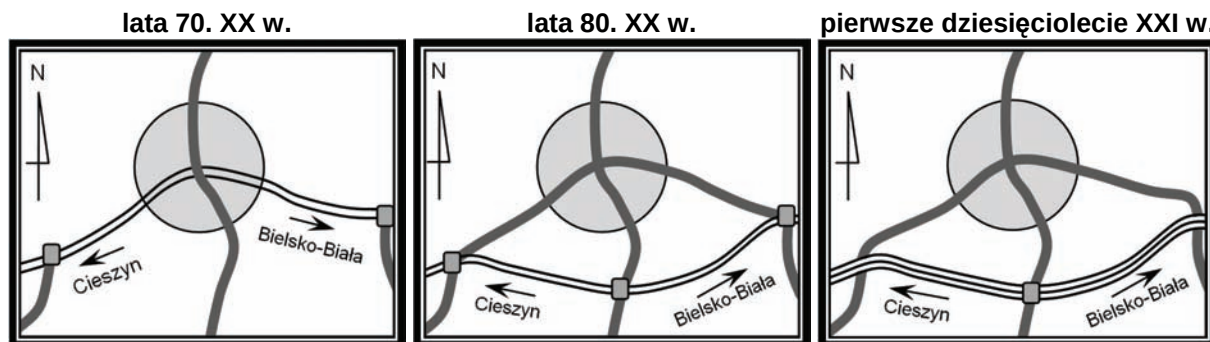
Na podstawie: R. Zasuń, *Renesans atomu – na świecie powstaje 29 elektrowni*,
Gazeta Wyborcza 1.11.2007

Na podstawie tekstu i/lub własnej wiedzy uzasadnij, podając trzy argumenty, dlaczego niektóre kraje rozwijają energetykę jądrową.

1.
.....
.....
2.
.....
.....
3.
.....
.....

Zadanie 26. (2 pkt)

Poniżej przedstawiono schematyczny układ sieci komunikacyjnej jednej z miejscowości na południu Polski w latach 70. XX w., 80. XX w. i pierwszym dziesięcioleciu XXI w.

LEGENDA

- centrum miasta
- drogi lokalne
- droga tranzytowa dwupasmowa (szybkiego ruchu, S1)
- skrzyżowanie z możliwością wjazdu z drogi podporządkowanej na główną
- droga tranzytowa jednopasmowa

Podaj trzy korzyści dla mieszkańców tej miejscowości związane z przedstawionymi na rysunkach zmianami sieci komunikacyjnej od lat 70. XX w.

1.
2.
3.

Zadanie 27. (2 pkt)

Podaj cztery korzyści gospodarcze i/lub społeczne wynikające dla Polski z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej.

1.
2.
3.
4.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.	26.	27.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 28. (2 pkt)

Poniższy tekst jest fragmentem informacji prasowej.

New York Times podał, że geolodzy amerykańscy odkryli w Afganistanie ogromne złoża surowców mineralnych, m.in. żelaza, miedzi, złota i litu, które mogą uczynić ten kraj jednym z najbardziej dochodowych obszarów przemysłu wydobywczego.

Raport Pentagonu mówi, że Afganistan mógłby być „Arabią Saudyjską, jeśli chodzi o lit”, metal wykorzystywany w produkcji baterii do laptopów i telefonów komórkowych.

Na podstawie: www.forbes.pl

Podaj jedną cechę społeczno-ekonomiczną i jedną cechę polityczną Afganistanu, które mogą być przeszkodą w zagospodarowaniu odkrytych w tym kraju złóż surowców mineralnych.

Cecha społeczno-ekonomiczna

.....

.....

Cecha polityczna

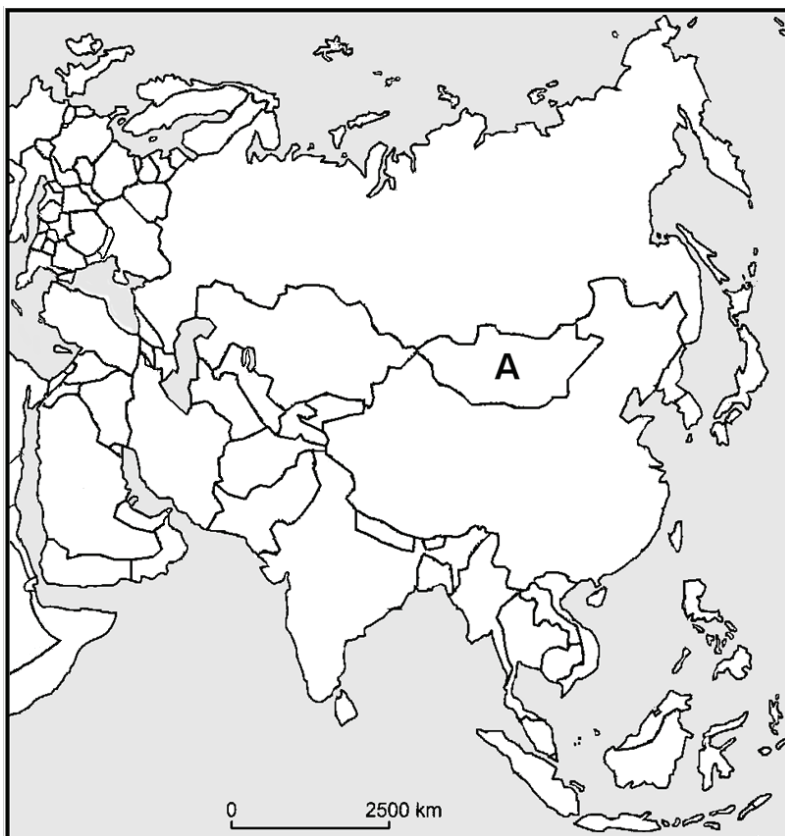
.....

.....

Zadanie 29. (2 pkt)

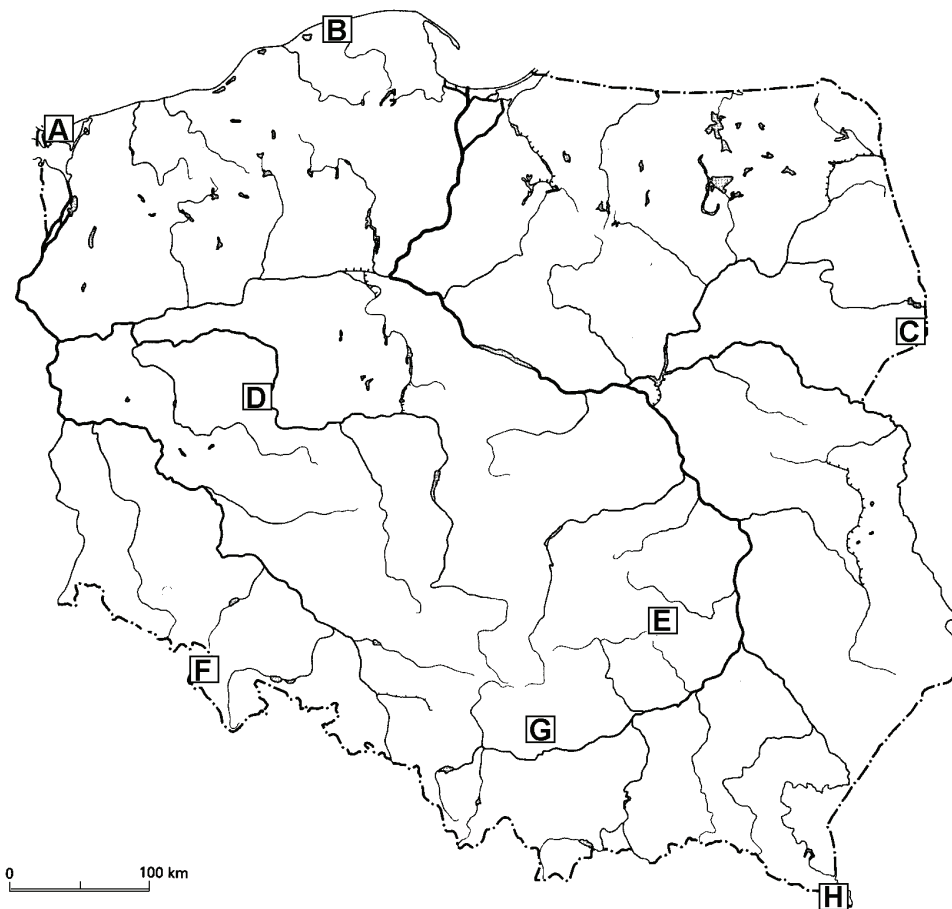
Na mapie konturowej literą A zaznaczono Mongolię.

Zaznacz literą B – Afganistan, literą C – Arabię Saudyjską, literą D – Indie.

Zadanie 30. (2 pkt)

Na mapie zaznaczono literami od A do H położenie wybranych parków narodowych w Polsce.

Rozpoznaj parki narodowe na podstawie charakterystycznych elementów ich środowiska przyrodniczego. Wpisz do tabeli nazwy tych parków oraz litery, którymi oznaczono ich położenie na mapie.

Lp.	Charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego parku narodowego	Nazwa parku narodowego	Litera na mapie
1	– ostańce krasowe wyrzeźbione w wapieniach, np. Maczuga Herkulesa – jaskinie		
2	– skały fliszowe – połoniny powyżej górnej granicy lasu		
3	– wydmy ruchome – jeziora przybrzeżne		

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	28.	29.	30.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

BRUDNOPIS